

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβιάσεις των διατάξεων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

[COM(2013) 404 final — 2013/0185 (COD)]

και «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ποσοτικοποίηση της ζημίας σε αγωγές αποζημίωσης που στηρίζονται σε παράβαση των άρθρων 101 ή 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης» [C(2013) 3440]

(2014/C 67/16)

Εισηγήτρια: η κ. **Reine-Claude MADER**

Την 1η Ιουλίου και στις 8 Ιουλίου 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αντιστοίχως, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβιάσεις των διατάξεων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

COM(2013) 404 final — 2013/0185 (COD).

Στις 8 Μαΐου 2013 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ποσοτικοποίηση της ζημίας σε αγωγές αποζημίωσης που στηρίζονται σε παράβαση των άρθρων 101 ή 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

C(2013) 3440.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εσωτερική αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Οκτωβρίου 2013.

Κατά την 493η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Οκτωβρίου 2013 (συνεδρίαση της 16ης Οκτωβρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 133 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Γενικά συμπεράσματα

1.1.1 Η απουσία κατάλληλων εθνικών κανόνων που να διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης και, αντιθέτως, οι διαφορές στις εθνικές νομοθεσίες θέτουν το θύμα, αλλά και τους παραβάτες του δικαίου του ανταγωνισμού σε μια κατάσταση ανισότητας.

1.1.2 Αυτό μπορεί επίσης να παρέχει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις που έχουν παραβιάσει τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), αλλά οι οποίες δεν έχουν την έδρα τους σε ένα κράτος μέλος όπου η νομοθεσία είναι ευνοϊκή ή δεν λειτουργούν σε αυτό.

1.1.3 Αυτές οι διαφορές μεταξύ των καθεστώτων ευθύνης βλάπτουν τον ανταγωνισμό και παρεμποδίζουν την απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

1.1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει συνεπώς την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής να διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και να παρέχει στα θύματα τη δυνατότητα αποζημίωσης.

1.1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ωστόσο ότι το κείμενο προστατεύει υπερβολικά τα συμφέροντα των επιχειρήσεων που ωφελούνται από τα προγράμματα επεικούς μεταχείρισης, και τούτο εις βάρος των θυμάτων. Πιστεύει ότι ορισμένες διατάξεις της πρότασης οδηγίας παρεμποδίζουν τη δράση τους διότι βασίζονται στην ιδέα ότι οι αιτούντες υπαγωγή σε προγράμματα επεικούς μεταχείρισης πρέπει να τυγχάνουν ισχυρής προστασίας από αγωγές αποζημίωσης.

1.1.6 Τέλος, η προσέγγιση μεταξύ της πρότασης οδηγίας και της «σύστασης σχετικά με κοινές αρχές εφαρμοστέες στους μηχανισμούς συλλογικών αγωγών παράλειψης και αποζημίωσης στα κράτη μέλη όσον αφορά παραβιάσεις αναγνωριζόμενων από το ενωσιακό δίκαιο δικαιωμάτων»⁽¹⁾ είναι επιβεβλημένη εφόσον τα δύο κείμενα προβλέπουν ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν, ιδίως για τις αγωγές αποζημίωσης, εθνικούς μηχανισμούς συλλογικών αγωγών.

⁽¹⁾ EE L 201 της 26.7.2013, σ. 60.

1.2 Συστάσεις για την πρόταση οδηγίας

1.2.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση οδηγίας σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης στον τομέα του ανταγωνισμού.

1.2.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία είναι καθοριστικής σημασίας για την άσκηση των ενδίκων μέσων και επικροτεί τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή, προκειμένου να είναι δυνατή η κατάλληλη πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την ανάληψη δράσης στο πλαίσιο δικαστικού ελέγχου.

1.2.3 Υποστηρίζει επίσης τα προγράμματα επαικούς μεταχείρισης της Επιτροπής που εντοπίζουν πολλές παραβιάσεις και πιστεύει ότι δεν πρέπει να αποθαρρύνονται οι επιχειρήσεις σε ό,τι αφορά τη συνεργασία τους, ενώ θεωρεί ότι τα προγράμματα αυτά δεν θα πρέπει να προστατεύουν τις επιχειρήσεις πέρα από το απολύτως αναγκαίο. Δεν θα πρέπει κυρίως να απαλλάσσονται από την καταβολή αποζημιώσεων στα θύματα.

1.2.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διάταξη που προβλέπει ότι, όταν η απόφαση μιας εθνικής αρχής ανταγωνισμού ή αναθεωρητικού δικαστηρίου είναι τελεσίδικη, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από τα δικαστήρια που ασχολούνται με την αγωγή αποζημίωσης.

1.2.5 Επικροτεί, επίσης, τις προτάσεις της Επιτροπής για την προθεσμία παραγραφής όπου λαμβάνονται υπόψη οι προτάσεις που είχε διατυπώσει η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο, υποστηρίζει δε τις διατάξεις σχετικά με την αναστολή της παραγραφής σε περίπτωση που μια εθνική αρχή ανταγωνισμού έχει επιληφθεί του θέματος.

1.2.6 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της αρχής περί από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνης και των σχετικών ρυθμίσεων που προβλέπονται στα προγράμματα επαικούς μεταχείρισης. Ωστόσο, αμφισβητεί την εφαρμογή τους, ιδίως λόγω των δυσκολιών προσδιορισμού του επιπέδου ευθύνης της κάθε επιχείρησης.

1.2.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να αποφευχθούν καταστάσεις που μπορεί να προκαλέσουν αδικαιολόγητο πλουτισμό. Κατά συνέπεια, επικροτεί τις διατάξεις σχετικά με τη μετακύλιση της επιπλέον επιβάρυνσης, που εξασφαλίζουν ότι η αποζημίωση καταβάλλεται στο πρόσωπο που πραγματικά υπέστη βλάβη, και βελτιώνουν σημαντικά τις δυνατότητες αποζημίωσης των καταναλωτών και των μικρών επιχειρήσεων για τη ζημία που υπέστησαν.

1.2.8 Η ΕΟΚΕ συµμερίζεται της ανάλυση της Επιτροπής όσον αφορά το ενδιαφέρον που μπορεί να παρουσιάζουν εξωδικαστικές ρυθμίσεις υπό τον όρο να είναι ποιοτικές, ανεξάρτητες και να παραμένουν προαιρετικές. Επιπλέον, θεωρεί ότι οι μηχανισμοί εναλλακτικής επίλυσης διαφορών μπορεί να είναι μια αξιόπιστη λύση για τα θύματα μόνον εάν υπάρχουν αποτελεσματικοί δικαστικοί μηχανισμοί προσφυγής, κυρίως συλλογικές αγωγές.

1.2.9 Η προσέγγιση της πρότασης οδηγίας και της σύστασης για τις συλλογικές αγωγές είναι επιβεβλημένη εφόσον τα δύο κείμενα προβλέπουν ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν, ιδίως για τις αγωγές αποζημίωσης, εθνικούς μηχανισμούς συλλογικών αγωγών.

Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η θέσπιση συλλογικής αγωγής στον τομέα του ανταγωνισμού, η οποία θα έπρεπε να συνιστά έναν αποτελεσματικό μηχανισμό για τους καταναλωτές, καταλήγει ως σύσταση χωρίς δεσμευτική ισχύ που ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν μηχανισμούς συλλογικών αγωγών.

1.3 Συστάσεις για την ανακοίνωση

1.3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση για την ποσοτικοποίηση της ζημίας που υφίστανται τα θύματα των παραβιάσεων του ανταγωνισμού.

1.3.2 Εκτιμά ότι το δικαίωμα αποζημίωσης του συνόλου της ζημίας που προκαλείται από αντανταγωνιστική συμπεριφορά αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα και ότι η αγωγή αποζημίωσης συμπληρώνει επωφελώς τη δράση των δημόσιων αρχών και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.

1.3.3 Τέλος, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή σχετικά με τη δυσκολία αποτίμησης των ζημιών. Θεωρεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές που περιέχονται στον «πρακτικό οδηγό», ο οποίος επισυνάπτεται στην ανακοίνωση, πρέπει να παρέχουν χρήσιμη βοήθεια στα δικαστήρια και στους διαδίκους, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο των υφιστάμενων εθνικών κανόνων.

2. Προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Η πρόταση οδηγίας

2.1.1 Μετά από μια ευρεία διαβούλευση⁽²⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε στις 11 Ιουνίου 2013 μια πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβιάσεις των διατάξεων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.1.2 Στόχος της Επιτροπής είναι να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα των άρθρων 101 και 102 και των εθνικών δικαίων περί ανταγωνισμού, επιτρέποντας σε οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε καταναλωτή, είτε επιχείρηση είτε δημόσια αρχή να ζητήσει αποζημίωση για την ανεξαρτήτως φύσεως ζημία που υπέστη από αντανταγωνιστικές πρακτικές.

2.1.3 Επισημαίνεται ότι ο συνδυασμός των δράσεων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα είναι αναγκαίος και συμπληρωματικός στην εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

⁽²⁾ Διαβουλεύσεις για την Πράσινη Βίβλο του 2005 και τη Λευκή Βίβλο του 2008.

2.1.4 Υπογραμμίζει ότι υπάρχουν σήμερα πολλά εμπόδια και νομική αβεβαιότητα, ιδιαίτερα λόγω των διαφορετικών κανόνων στα κράτη μέλη, οι οποίοι υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα του δικαίου και την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς.

2.1.5 Για να ξεπεραστούν οι ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τη δικαστική προστασία των δικαιωμάτων που εγγυάται η Συνθήκη και επειδή σε ορισμένες χώρες δεν υπάρχει ένα αποτελεσματικό πλαίσιο αποζημίωσης των θυμάτων παραβιάσεων δυνάμει των άρθρων 101 και 102, προτείνει τη θέσπιση κοινών κανόνων με στόχο:

- τη βελτίωση της πρόσβασης σε αποδεικτικά στοιχεία, με τη τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων που σχετίζονται με τις διαδικασίες επικουρικής μεταχείρισης και συναλλαγών, των οποίων τονίζει τη σημασία·
- την πρόβλεψη ότι οι αποφάσεις διαπιστώσεως παραβάσεως των εθνικών αρχών ανταγωνισμού συνιστούν αυτομάτως αποδείξεις ύπαρξης παραβάσεως ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών·
- τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την παραγραφή προκειμένου να αποφευχθεί η εκπνοή των προθεσμιών πριν τα θύματα μπορέσουν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους·
- τη θέσπιση της αρχής της αλληλεγγύης των επιχειρήσεων, με την παράλληλη διατήρηση ευνοϊκότερων κανόνων σε περίπτωση επικουρικής μεταχείρισης ώστε τα θιτικά αποτελέσματα της συνεργασίας να εξακολουθούν να υπάρχουν·
- τον καθορισμό των κανόνων για τη συνεκτίμηση της μετακύλισης του κόστους·
- την πρόβλεψη μαχητού κριτηρίου σε περίπτωση σύμπραξης·
- την ενθάρρυνση της χρήσης των συναινετικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών, που προβλέπουν την αναστολή των προθεσμιών παραγραφής κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης.

2.2 Η ανακοίνωση

2.2.1 Στο κείμενο αυτό διαπιστώνεται ότι τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ αποτελούν διατάξεις δημόσιας τάξης προκειμένου να μην στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά, αλλά δημιουργούν επίσης δικαιώματα και υποχρεώσεις για τις επιχειρήσεις ή τους καταναλωτές που προστατεύονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.2.2 Στη συνέχεια, η ανακοίνωση επικεντρώνεται στη δυσκολία ποσοτικοποίησης της ζημίας στις υποθέσεις ανταγωνισμού και στο

γεγονός ότι αυτή η ευθύνη ανήκει στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία μπορούν πλέον να αναφέρονται σε έναν πρακτικό οδηγό που εκπονήθηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

2.2.3 Προς συμπλήρωση της πρότασης οδηγίας, η Επιτροπή προσάρτησε στην ανακοίνωση έναν πρακτικό οδηγό για την ποσοτικοποίηση της ζημίας.

2.2.4 Ο εν λόγω πρακτικός οδηγός έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα και δεν δεσμεύει τα εθνικά δικαστήρια ούτε τους διαδίκους. Έχει ως αντικείμενο την παροχή, στα εθνικά δικαστήρια και στους διαδίκους, πληροφοριών για τις μεθόδους και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την ποσοτικοποίηση αυτής της ζημίας.

3. Γενικές παρατηρήσεις όσον αφορά την πρόταση οδηγίας

3.1 Στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας της ΕΚ και την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, η ΕΟΚΕ τόνισε την ανάγκη να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση των νομικών προϋποθέσεων υπό τις οποίες τα θύματα αντιανταγωνιστικής πρακτικής μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους να αξιώσουν αποζημίωση για τις ζημιές. Κατά συνέπεια, επικροτεί την πρόταση που θα συμβάλει στην άρση των εμποδίων που έχουν διαπιστωθεί.

3.2 Εκτιμά ότι η αγωγή αποζημίωσης πρέπει να συμπληρώνει τη δράση των δημόσιων αρχών και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και να έχει ευεργετική επίδραση λόγω του αποτρεπτικού ρόλου της.

3.3 Θεωρεί ότι η αγωγή αποζημίωσης αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα των θυμάτων, τα οποία μπορεί να είναι καταναλωτές ή / και επιχειρήσεις, και ότι πρέπει να οδηγεί στην αποκατάσταση όλων των ζημιών που υπέστησαν λόγω αντιανταγωνιστικών πρακτικών.

3.4 Πράγματι, το δικαίωμα αξιώσεως αποζημίωσης για ζημιές που έχει υποστεί κάποιος έχει επανειλημμένα επιβεβαιωθεί από το 2001· το Δικαστήριο της ΕΕ αποφάνθηκε ότι κάθε άτομο μπορεί να αξιώσει αποζημίωση για ζημιές που έχει υποστεί⁽³⁾. Το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αναγνωρίζει επίσης το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής για παραβιάσεις δικαιωμάτων που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης.

3.5 Η ΕΟΚΕ, όπως και η Επιτροπή, θεωρεί ότι τα προγράμματα επικουρικής μεταχείρισης συμβάλλουν στον εντοπισμό πολυάριθμων παραβιάσεων και πιστεύει ότι δεν πρέπει να αποθαρρύνονται οι επιχειρήσεις να συνεργάζονται. Εκτιμά όμως ότι τα προγράμματα επικουρικής μεταχείρισης δεν πρέπει να προστατεύουν με απόλυτο τρόπο τις επιχειρήσεις και δεν πρέπει να θίγουν το δικαίωμα αποζημίωσης των θυμάτων.

3.6 Λαμβάνει γνώση του γεγονότος ότι η πρόταση οδηγίας συμπληρώνεται από μια σύσταση που ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν μηχανισμούς συλλογικής αγωγής για να εγγυηθούν στους πολίτες, που ζητούν έννομη προστασία, την αποτελεσματική πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η πρόταση δεν εξετάζει την εφαρμογή μιας διαδικασίας συλλογικών

⁽³⁾ Υπόθεση C-453/99 (Courage και Créhan) και κοινές υποθέσεις C-295 έως 298/04 (Manfredi, Cannito, Tricarico και Murgolo).

αγωγών, του μόνου μηχανισμού που εξασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα των αγωγών, και που η πρόσβαση σε συλλογική αγωγή αναφέρεται σε σύσταση η οποία δεν έχει καμία δεσμευτική ισχύ. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να νομοθετήσει για το θέμα αυτό.

3.7 Τέλος, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάλυση της Επιτροπής όσον αφορά τη δυσκολία αξιολόγησης των ζημιών. Θεωρεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές που περιέχονται στον «πρακτικό οδηγό» θα προσφέρουν χρήσιμη βοήθεια στα δικαστήρια και στους διαδίκους, παρέχοντας ωστόσο μια κάποια ελευθερία εκτίμησης σε σχέση με τους υφιστάμενους εθνικούς κανόνες.

4. Ειδικές παρατηρήσεις όσον αφορά την πρόταση οδηγίας

4.1 Πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία

4.1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου να καταστεί δυνατή η εξέταση των φακέλων.

4.1.2 Επίσης, εκτιμά ότι είναι απαραίτητο να προβλέπεται πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία ούτως ώστε τα θύματα να μπορούν να λαμβάνουν τις σχετικές πληροφορίες που χρειάζονται όσον αφορά την αγωγή αποζημίωσής τους.

4.1.3 Θεωρεί, ωστόσο, ότι η πρόσβαση πρέπει να παραμείνει υπό τον έλεγχο των δικαστηρίων και ότι η κοινολόγηση πρέπει να είναι ανάλογη με την προστασία των δικαιωμάτων των διαδίκων.

4.1.4 Σύμφωνα με την οδηγία 2004/48/EK σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας⁽⁴⁾, η πρόταση οδηγίας ρυθμίζει την κοινολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων έτσι ώστε όλα τα κράτη μέλη να παρέχουν την ελάχιστη αποτελεσματική πρόσβαση σε στοιχεία με τα οποία οι ενάγοντες και / ή οι κατηγορούμενοι πρέπει να αποδείξουν το βάσιμο της αγωγής τους αποζημίωσης και / ή να υποστηρίξουν την υπεράσπισή τους.

4.1.5 Το πλαίσιο αυτό περιορίζει τη νομική αβεβαιότητα που δημιούργησε η απόφαση Pflaiderer⁽⁵⁾ σύμφωνα με την οποία, ελλείψει ευρωπαϊκής νομοθεσίας σχετικά με την πρόσβαση σε πληροφορίες που λαμβάνονται από μια εθνική αρχή, στο πλαίσιο του προγράμματος επιείκειας, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει, κατά περίπτωση και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η κοινοποίηση των εγγράφων σχετικά με τη διαδικασία επιείκειας για τα θύματα παραβιάσεων της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, θα πρέπει να επιτρέπεται ή να απαγορεύεται.

4.1.6 Τέλος, το άρθρο 6 της πρότασης οδηγίας προβλέπει απόλυτη προστασία των εταιρικών δηλώσεων περί επιεικούς μεταχείρισης καθώς και των υπομνημάτων για διακανονισμό.

4.1.7 Προβλέπει επίσης προσωρινή προστασία, έως την περάτωση της διαδικασίας, σε έγγραφα που καταρτίζονται από τους

διαδίκους για σκοπούς που συνδέονται με την εφαρμογή του νόμου στον δημόσιο τομέα (απαντήσεις σε αίτηση παροχής πληροφοριών από την αρχή ανταγωνισμού, κοινοποίηση των αιτιάσεων).

4.1.8 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι σε περιπτώσεις παράλειψης, άρνησης κοινολόγησης ή καταστροφής αποδεικτικών στοιχείων πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις που να είναι αποτελεσματικές, μη δυσανάλογες και αποτρεπτικές.

4.1.9 Τα θέματα που αναφέρονται αφορούν ειδικότερα τις επιχειρήσεις που ήταν διάδικοι σε διαδικασίες οι οποίες κινήθηκαν από την αρχή ανταγωνισμού για τα πραγματικά περιστατικά της αγωγής αποζημίωσης (αντικειμενικό στοιχείο), και / ή που γνώριζαν ή όφειλαν ευλόγως να γνωρίζουν ότι το εθνικό δικαστήριο ήταν αρμόδιο ή θα επιλαμβάνονταν του θέματος.

4.2 Ισχύς των εθνικών αποφάσεων: η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διάταξη σύμφωνα με την οποία η απόφαση μιας εθνικής αρχής ανταγωνισμού ή αναθεωρητικού δικαστηρίου που έχει καταστεί τελεσίδικη δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από τα δικαστήρια που ασχολούνται με την αγωγή αποζημίωσης.

4.3 Προθεσμία παραγραφής

4.3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι επιτακτική ανάγκη να θεσπιστούν κανόνες σχετικά με τον υπολογισμό των προθεσμιών παραγραφής, προκειμένου να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των θυμάτων.

4.3.2 Υποστηρίζει τις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με την έναρξη της παραγραφής οι οποίες ενσωματώνουν τις συστάσεις που διατύπωσε στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο, καθώς και τις διατάξεις σχετικά με την αναστολή των προθεσμιών σε περίπτωση που κινήσει σχετική διαδικασία ενώπιον αρχής ανταγωνισμού. Οι διατάξεις αυτές εξασφαλίζουν πράγματι στα θύματα το δικαίωμα προσφυγής. Πιστεύει, ωστόσο, ότι η διάρκεια της αναστολής μπορεί να παραταθεί για δύο έτη μετά την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση περί διαπιστώσεως παραβάσεως έχει καταστεί τελεσίδικη.

4.4 Ευθύνη

4.4.1 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της αρχής της αλληλεγγύης η οποία δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

4.4.2 Διερωτάται για το τί προβλέπεται στην περίπτωση κατά την οποία μια από τις επιχειρήσεις έχει συμμετάσχει σε πρόγραμμα επιεικούς μεταχείρισης, κυρίως όσον αφορά τη δυσκολία απόδειξης, για τον καθορισμό της ευθύνης καθεμιάς εξ αυτών και αξιολόγησης της συμβολής τους στη βάση των οικονομικών δυνατοτήτων τους.

4.5 Μετακύλιση της επιπλέον επιβάρυνσης

4.5.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι στην πρόταση οδηγίας προβλέπονται διατάξεις σχετικά με την μετακύλιση της επιπλέον επιβάρυνσης που προέκυψε λόγω δόλιων πρακτικών. Πιστεύει πράγματι ότι είναι απαραίτητο να αποφευχθούν καταστάσεις που μπορεί να προκαλέσουν αδικαιολόγητο πλουτισμό.

(⁴) ΕΕ L 195 της 2.6.2004, σ. 16.

(⁵) Υπόθεση C-360/09.

4.5.2 Πιστεύει ότι το τεκμήριο του άρθρου 13 σχετικά με τους έμμεσους αγοραστές είναι ένα σημαντικό μέσο που εξασφαλίζει ότι η αποζημίωση καταβάλλεται στο πρόσωπο που πραγματικά υπέστη βλάβη, και βελτιώνει σημαντικά τις δυνατότητες αποζημίωσης των καταναλωτών και των μικρών επιχειρήσεων για τη ζημία που υπέστησαν.

4.5.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την αρχή της πλήρους αποζημίωσης όπως ορίζεται στο άρθρο 2 και υπενθυμίζεται στο άρθρο 14.

4.6 Ποσοτικοποίηση της ζημίας

4.6.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την αρχή του τεκμηρίου της ζημίας σε περίπτωση σύμπραξης στον βαθμό που το τεκμήριο αυτό αφαιρεί ένα εμπόδιο για τις αγωγές αποζημίωσης, διατηρώντας παράλληλα το δικαίωμα της παραβάτριας επιχείρησης.

4.6.2 Θεωρεί ότι η απλούστευση των μέσων απόδειξης πρέπει να είναι επαρκής ούτως ώστε να μην εμποδίζει την αγωγή αποζημίωσης, εφόσον στον τομέα του ανταγωνισμού παραμένει δύσκολο το τεκμήριο της απόδειξης.

4.6.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διάθεση ενός «πρακτικού οδηγού», όπως αυτός που επισυνάπτεται στην ανακοίνωση, με την έννοια ότι παρέχει στους διαδίκους μια κάποια ασφάλεια όσον αφορά τον καθορισμό του ύψους της αποζημίωσης.

4.7 Συναινετική επίλυση των διαφορών

4.7.1 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση της ανάλυσης της Επιτροπής όσον αφορά το ενδιαφέρον που μπορεί να έχουν συναινετικές ρυθμίσεις, οι οποίες επιτρέπουν να επιτευχθεί μια δίκαιη λύση με χαμηλότερο κόστος και επικροτεί τις προτεινόμενες διατάξεις περί αναστολής των προθεσμιών παραγραφής και τα αποτελέσματα των συναινετικών ρυθμίσεων σχετικά με τις νομικές ενέργειες που θα ενθαρρύνουν τη χρήση των εν λόγω συστημάτων.

4.7.2 Υπενθυμίζει ωστόσο ότι η υποστήριξη των μηχανισμών αυτών προϋποθέτει να είναι υψηλής ποιότητας, ανεξάρτητοι και προαιρετικοί, ούτως ώστε να μην περιορίζεται σε καμία περίπτωση η προσφυγή σε δικαστήριο.

4.7.3 Επίσης, όπως έχει επισημάνει στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι εναλλακτικοί μηχανισμοί επίλυσης των διαφορών δεν μπορούν να λειτουργήσουν ως αξιόπιστη εναλλακτική λύση για την αποζημίωση των θυμάτων παρά μόνο αν υπάρχουν μηχανισμοί αποτελεσματικής δικαστικής προσφυγής, όπως οι συλλογικές αγωγές.

4.8 Αξιολόγηση: η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πολιτική αξιολόγησης της Επιτροπής προκειμένου να αντληθούν διδάγματα και ενδεχομένως να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα.

5. Παρατηρήσεις όσον αφορά την ανακοίνωση

5.1 Το θύμα της παραβίασης της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού που απαιτεί αποζημίωση για τις ζημίες μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπο με πολλά εμπόδια που προκύπτουν από την ύπαρξη διαφορετικών εθνικών κανόνων και διαδικασιών ποσοτικοποίησης των ζημιών.

5.2 Το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής δεν πρέπει να παρεμποδίζεται από δυσανάλογα εμπόδια που προστίθενται στην εγγενή δυσκολία ποσοτικοποίησης της ζημίας σε υποθέσεις ανταγωνισμού: είναι πράγματι αδύνατο να προσδιοριστεί με ακρίβεια το πώς θα είχαν εξελιχθεί οι συνθήκες και η συμπεριφορά των φορέων της αγοράς εάν δεν είχε διαπραχθεί η παράβαση. Εξετάζεται μόνο ένα πιθανό σενάριο.

5.3 Για τον λόγο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο πρακτικός οδηγός μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τον εθνικό δικαστή, του οποίου η ανεξαρτησία είναι σεβαστή λόγω του καθαρά ενημερωτικού χαρακτήρα του οδηγού και χωρίς νομική δεσμευτική ισχύ.

5.4 Εν πάση περιπτώσει, το εφαρμοστέο δικαιο είναι αυτό που καθορίζει τη μέθοδο της ποσοτικοποίησης των ζημιών σε σχέση με τις ιδιαίτερες συνθήκες της συγκεκριμένης υπόθεσης.

5.5 Το αρμόδιο δικαστήριο θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τα διαθέσιμα στοιχεία, τους πόρους που διαθέτει όσον αφορά το κόστος και τον χρόνο, και να εκτιμά την αναλογικότητά τους σε σχέση με την αξία της απαίτησης αποζημίωσης του θύματος.

Βρυξέλλες, 16 Οκτωβρίου 2013

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE